

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU YAŞLI BAKIM VE FİZYOTERAPİ PROGRAMLARI ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLI BİREYE YÖNELİK TUTUMLARININ BELİRLENMESİ- GAZİANTEP İLİ ÖRNEĞİ

 Adile NEŞE¹

 Aynur TETİK²

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı, yaşlı bakım ve fizyoterapi programı öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik tutumlarını belirlemektir.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı bir çalışmadır. Çalışmanın örneklemini Gaziantep ilinin bir üniversitesinin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda yaşlı bakım ve fizyoterapi programında öğrenim gören 196 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında öğrenci bilgi formu ve Kogan'ın yaşlı insanlara karşı tutum ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 25,0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların %49,5'si yaşlı bakım, %50,5'i fizyoterapi programı öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin %85,7'sini kadınlar, %62,2'si 1. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Öğrencilerin yaşlılara yönelik tutum ölçeği ortalama puanının $92,97 \pm 15,41$ olduğu saptanmıştır. Öğrencilerden 2. sınıfta okuyanların, kadınların, yaşlı bireyle aynı evde yaşayanların, yaşlı bireyle iletişim halinde olanların yaşlılara yönelik tutum ölçeği ortalama puanı daha yüksek saptanmıştır. Ayrıca yaşlı bireyle yaşamak isteyenlerin ve mezuniyet sonrası yaşlı bakım kurumlarında çalışmak isteyenlerinde yaşlılara yönelik tutum ölçeği ortalama puanının daha yüksek olduğu ve olumlu tutum gösterdikleri belirlenmiştir.

Sonuç: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaşlılara yönelik olumlu tutumlarının ve yaşlılara yönelik tutum ölçeği ortalama puanının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Yaşlı bireylere yönelik farkındalığı arttırmak ve eğitimde yaşlıya yönelik konulara ve uygulamalara daha fazla yer verilmesi yaşlı sağlığının geliştirilmesi ve yaşlıya yönelik olumlu tutumun geliştirilmesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Tutum, Öğrenci, Yaşlı Bakım, Fizyoterapi

¹ Corresponding Author /Sorumlu Yazar, Dr.Öğretim Üyesi., Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Gaziantep, Türkiye, nese@gantep.edu.tr

² Öğr.Gör., Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Gaziantep, Türkiye, tetik@gantep.edu.tr

Makale Geliş Tarihi/Submission Date; 16.01.2023

Kabul Tarihi/ Accepted Date; 26.04.2023

Çalışma için Gaziantep Üniversitesi Etik Kurulu'ndan izin (06.06.2018 Tarih ve 2018/73 Sayılı) alınmıştır.

DETERMINATION OF ATTITUDES OF ELDERLY CARE AND PHYSIOTHERAPY PROGRAM STUDENTS OF VOCATIONAL SCHOOL HEALTH SERVICES TOWARDS ELDERLY INDIVIDUAL AN EXAMPLE OF THE PROVINCE OF GAZİANTEP

ABSTRACT

Objective: The aim of this study is to determine the attitudes of elderly care and physiotherapy program students towards senior individuals.

Methods: This is a descriptive study. The sample of the study consisted of 196 students studying at the elderly care and physiotherapy program in a vocational school of health services at a university in Gaziantep.

In the collection of the data, the student information form and Kogan's attitude scale towards elderly people were used. The data were analyzed using the SPSS 25,0 program.

Results: Of the participants, 49.52% are elderly care students and 50.5% are physiotherapy program students. Of the students, 85.7% were women and 62,2% were first-year students. It was determined that the average score of the students' attitude scale towards the elderly was 92.97 ± 15.41 . Moreover, it was determined that the average score of the attitude scale towards the elderly was higher among the students who were studying in the 2nd grade, women, living in the same house with an elderly person, and communicating with an elderly person. In addition, it was determined that those who want to live with an elderly and those who want to work in elderly care institutions after graduation have a higher average score of the attitude scale towards the elderly and show positive attitudes.

Conclusion: It was determined that the positive attitudes of the students participating in the study towards the elderly and the average score of the attitude scale towards the elderly were at a moderate level. It is important to increase awareness of elderly individuals and to include more subjects and practices in education in order to improve elderly health and develop a positive attitude towards the elderly.

Keywords: Elderly, Attitude, Student, Elderly Care, Physiotherapy

GİRİŞ

Dünya nüfusu hızla yaşlanmaktadır ve küresel olarak 2050 yılına kadar yaşlı nüfusun %21,1'e ulaşacağı tahmin edilmektedir (Rush, 2017). Türkiye'de de yaşlı nüfus artmaktadır. Yaşlı nüfus oranı Türkiye istatistik kurumun göre 2020'de %9,5 iken 2030'da bu oranın %12,9'a, 2060'da %22,6'ya ve 2080 tarihinde ise %25,6'ya çıkacağı tahmin edilmektedir (TUİK, 2020). Yaşlanan insan nüfusunun dünya çapındaki bu hızlı artışı, bilim ve teknolojideki gelişmelerden, doğum ve ölüm oranlarında azalmalardan ve sağlık hizmetlerindeki gelişmelerle birlikte yaşam beklentisindeki artmalardan kaynaklanmaktadır (Alshehry vd., 2020; Ateş vd., 2018). Yaşlanma, insan dahil tüm organizmaların yaşadığı biyolojik bir süreçtir. İlerleyen yaş

bir hastalık değil, herkesin yaşadığı doğal bir olgudur. Yaşlanma, vücutta fizyolojik ve psikolojik değişikliklerin meydana geldiği doğal bir süreçtir (Abozeid vd., 2015; Arani vd., 2017). Nüfusun yaşlanması olgusu, 21. yüzyılın en büyük ekonomik, sosyal ve sağlık sorunlarından biri olarak hesaplanmaktadır. Yaşlı nüfus artış hızı gelişmeye devam eden ülkelerde gelişmiş ülkelere göre daha fazladır ve günümüzde dünyadaki yaşlı nüfusun yarısından fazlası gelişmekte olan ülkelerde bulunmaktadır (Arani vd., 2017).

Yaşlılığı etkileyen en önemli unsurlar yaşlıya yönelik ön yargılar, inançlar ve tutumlardır (Kavuran ve Caner, 2021; Öztürk vd., 2020). Yaşlı bireylerin geçmişte topluma bilgelik ve tecrübeleri zenginlik kattıkları kabul edilmekteydi. Bugün ise yaşlılar çoğunlukla bakıma ihtiyacı olan, yalnız, umutsuz, birçok işlevlerini yerine getiremeyen bireyler olarak görülmektedir (Öztürk vd., 2020). Yaşlılara kaliteli hizmet sunmanın önündeki engellerden biri olumsuz tutumlar ve kalıplaşmış ön yargılardır, bu da sağlık sonuçlarını olumsuz yönde etkiler ve hizmetlerin etkinliğini azaltmaktadır. Yaşlılara yönelik olumsuz tutumlar sadece toplumla sınırlı değildir; sağlık hizmeti sağlayıcıları da bu tür tutumlar geliştirmektedirler. Sağlık çalışanları yaşlılarla ve sorunlarıyla sık temas halindedir. Literatürde, yaşlılara yönelik olumsuz tutumları, inançları ve klişeleri değiştirmeye yönelik farkındalık ve çabanın yaşlı bakımının kalitesini önemli ölçüde iyileştirdiğini göstermiştir (Abozeid vd., 2015). Yaşlı nüfusun ihtiyaçlarını karşılamada yeterli düzeyde bilgi ve eğitim, yaşlılara yönelik bakımın iyileştirilmesi için faydalı olabilir (Seif vd., 2020). Yaşlı bakımı, yaşlanmayla ilgili biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel teorilerin anlaşılmasıyla ilişkili özel becerilere sahip sağlık profesyonelleri gerektirir (Muhsin vd., 2020). Sağlık profesyonelleri arasında özellikle sağlıklı yaşlanma kavramı olmak üzere yaşlanma hakkında bilgi, yaşlılara bireyselleştirilmiş bakım sağlama, kronik hastalıkları yönetme, fonksiyonel gerilemeyi önleme ve bağımsızlığı teşvik etme tutumlarını arttıracaktır.

Yaşlanan nüfus, şu anda uluslararası sağlık sistemlerinin karşı karşıya olduğu temel bir sorundur. Artan yaşlı nüfusla birlikte, sağlık sorunlarında artma, bu da sağlık bakım hizmetine olan gereksinimi arttıracaktır (Seif vd., 2020). İnsanların yaşlandıkça çeşitli fiziksel, psikolojik ve sosyal problemlerin olasılığı ve sağlık hizmetlerine olan talebi artırmaktadır. Bu durum yaşlı bireylerin sağlık ihtiyaçlarını karşılamak için yaşlı bakımında sağlık profesyonellerinin sayısını da arttırmaktadır. Yaşlılara verilen sağlık hizmetlerinin kalitesini önemli ölçüde etkileyen en önemli faktörlerden biri yaşlı yetişkinlere yönelik tutumdur (Momtaz vd., 2019). Yaşlı bireylere yönelik tutum, yaşlı insanların bakım hizmeti sunmada en önemli belirleyicilerinden biri olduğu için bu çalışma yaşlı bakım ve fizyoterapi programında okuyan öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla planlanmıştır.

1. MATERYAL VE YÖNTEMLER

Araştırma kesitsel, tanımlayıcı özeldir. Bu araştırma Gaziantep Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda okuyan Yaşlı Bakım Programı ve Fizyoterapi Programında öğrencilerle 15 Mayıs-10 Haziran 2018 tarihleri arasında yapılmıştır.

1.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın evren ve örneklemini Gaziantep Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda Yaşlı Bakım ve Fizyoterapi Programına okuyan ve çalışmaya gönüllü katılım sağlayan 196 öğrenci oluşturmuştur.

1.2. Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Katılımcı bilgi formu öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren ve araştırmacılar tarafından hazırlanmış 12 sorudan oluşmaktadır.

Kogan Yaşlılara Karşı Tutum Ölçeği (KYKTÖ): 1961 yılında ölçek Nathan Kogan tarafından bireylerin yaşlılara karşı olan tutumlarını belirlemek amacı ile geliştirilmiştir (Kogan, 1961). Bu çalışmada, Türkiye’de Duyan ve Gelbal (2013) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılan ölçek kullanılmıştır. Yaşlılarla ilişkili ifadelerin yer aldığı 34 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. Ölçekteki 17 madde olumlu ifadeleri içerirken, 17 madde ise olumsuz ifadeleri içermektedir. Ölçeğin puan aralığı 34-238 puan arasındadır. Ölçekten yüksek puanın alınması bireylerin yaşlılara yönelik pozitif tutumları olduğunu, düşük puan alınması ise negatif tutumlarının olduğunu göstermektedir Duyan ve Gelbal’ın (2013) araştırmasında Cronbach alpha değeri 0,84 olarak bulunmuştur (Duyan ve Gelbal, 2013). Bu çalışmada ise 0,76 olarak bulunmuştur.

1.3. İstatistiksel Analiz

Araştırma verilerinin istatistiksel analizi için SPSS 25,0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Tanımlayıcı özelliklerin analizinde sayı ve yüzdelik dağılımlardan yararlanılmıştır. Verilerin normal dağılımı için Kolmogorov-Smirnov testi ile belirlenmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiğinden analizlerde parametrik testler kullanılmıştır. Sürekli değişkenlerin, iki grup karşılaştırmasında student-t testi, ikiden fazla grup karşılaştırmasında çok yönlü varyans analizlerinden yararlanılmış, istatistiksel anlamlılık değeri $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

1.4. Araştırmanın Etik Boyutu

Çalışma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri’ne uygun olarak yapılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için bir Gaziantep Üniversitesi Etik Kurulu’ndan onay (Tarih: 06.06.2018 ve

Karar sayısı: 2018/73) alınmıştır. Araştırmaya katılacak öğrencilere yazılı olarak çalışmanın amacı, hakkında bilgi verilerek hem yılı hem de sözlü onamları alınmıştır.

2. BULGULAR

Tablo 1’de çalışmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri yer almaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin %85,7’si (n=168) kadın, %62,2’si (n=122) 1. sınıf öğrencisi ve %76,5’inin (n=150) çekirdek ailede yaşadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin %59,7’sinin (n=117) ilde yaşadığı, %37,2’sinin kendi isteği ile bölümlerini tercih ettikleri ve %68,4’nün (n=134, yaşlı bakım=85, fizik tedavi=49) okuduğu bölümünü değiştirmek istediği belirlenmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri ile KYKTÖ Puan Ortalaması Arasındaki İlişki

	n	%	KYKTÖ X ± SS	Önemlilik Testi	
KYKTÖ X ± SS =92,97 ±15,41					
Bölümü	Yaşlı Bakım	97	49,5	95,67 ±18,33	t= 2,460 p=0,000
	Fizik Tedavi	99	50,5	90,32 ±11,36	
Sınıfın	1.Sınıf	122	62,2	92,33 ±14,04	t= -0,738 p=0,114
	2.Sınıf	74	37,8	94,01 ±17,48	
Cinsiyet	Kadın	168	85,7	93,73 ±15,63	t= 1,706 p=0,943
	Erkek	28	14,3	88,39 ±13,35	
Yaş	17-20 Yaş	133	67,9	93,45 ±16,80	t= 0,635 p= 0,213
	21-25 Yaş	63	32,1	91,95 ±12,00	
Medeni durum	Bekar	186	94,9	92,89 ±15,74	t= -0,280 P=0,142
	Evli	10	5,1	94,30 ±6,81	
Yaşadığı yer	İl	117	59,7	92,44 ±15,29	F=0,395 p=0,674
	İlçe	53	27,0	92,92 ±16,49	
	Köy	26	13,3	95,42 ±13,93	
Aile tipi	Çekirdek aile	150	76,5	93,24 ±16,79	F=0,111 P=0,895
	Geniş aile	41	20,9	92,21 ±9,71	
	Parçalanmış aile	5	2,6	91,00 ±10,65	
Gelir düzeyi	Gelir giderden az	112	57,1	94,05 ±14,03	t= 1,138 p=0,032
	Gelir gidere eşit	84	42,9	91,52 ±12,89	
Bölümü tercih etme nedeni	Kendi isteği	73	37,2	91,20 ±14,16	F=2,517 p=0,059
	Çevre	36	18,4	89,66 ±19,65	
	İş imkânı	28	14,3	99,03 ±20,46	
	Diğer	59	30,1	94,28 ±9,54	
Bölümünü değiştirme isteği	Evet	134	68,4	94,86 ±15,9	t= 2,569 p=0,365
	Hayır	62	31,6	88,87 ±13,51	

t: Bağımsız gruplarda t-testi, F: One-way ANOVA test, $p < 0,05$

Tablo 1’de çalışmaya katılan öğrencilerinin KYKTÖ toplam puanı 92,97±15,41 olarak belirlenmiştir. Çalışmada 2. sınıfta okuyan öğrencilerin, kadınların, 17-20 yaş aralığındaki öğrencilerin, köyde yaşayanların, gelir düzeyi düşük olanların, iş imkânı nedeniyle bölüm tercih edenlerin ve okuduğu bölümü değiştirmek isteyen öğrencilerin KYKTÖ ortalama puanının daha yüksek olduğu ancak aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$). Yaşlı bakım bölümü okuyan öğrencilerin, fizik tedavi öğrencilerine göre KYKTÖ

ortalama puanının daha yüksek olduğu ve aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0,001$).

Tablo 2. Öğrencilerin Yaşlı Bireylerle İlgili Tanımlayıcı Özellikler ile KYKTÖ Puan Ortalaması Arasındaki İlişki

		n	%	KYKTÖ X ± SS	Önemlilik Testi
Yaşlıyla aynı evde yaşama durumu	Evet	103	52,6	94,09 ±15,66	t= 1,079 p=0,873
	Hayır	93	47,4	91,72 ±15,11	
Yaşadıysa ne kadar süre yaşadığı	1-3 Yıl	31	15,8	94,61 ±17,75	F=1,929 p=0,151
	4-6 Yıl	42	21,4	90,85 ±13,28	
	7 yıl ve üzeri	30	15,3	98,10 ±15,96	
Yaşadıysa kimlerle yaşadığı	Büyükanne ve Büyükbaba	50	25,5	95,44 ±14,17	F=0,353 p=0,704
	Büyükanne	44	22,4	92,84 ±17,62	
	Büyükbaba	9	4,6	92,77 ±14,35	
Yaşlı ile iletişim sıklığı	Her gün	76	38,8	93,13 ±11,86	F=1,759 p=0,156
	Haftada bir	75	38,3	92,29 ±16,32	
	Ayda bir	40	20,4	95,62 ±17,24	
	Hiçbir zaman	5	2,6	79,40 ±28,27	
Yaşlı ile aynı evde yaşama isteği	Evet	172	87,8	92,92 ±15,10	t= -0,109 p=0,601
	Hayır	24	12,2	93,29 ±17,81	
Yaşlı ile yaşamayı isteme nedenleri	Onları seviyorum	76	38,8	94,19 ±18,57	F=0,621 p=0,539
	Deneyimlerinden yararlanmak istiyorum	40	20,4	90,95 ±13,05	
	Yardım etmek beni mutlu eder	56	28,6	92,60 ±10,61	
Yaşlı ile yaşamayı istememe nedenleri	Çok konuşma ve anılarını anlatma	7	3,6	86,85 ±17,21	F=1,858 p=0,169
	Özbakımlarının yetersiz olması	2	1,0	101,50 ±2,12	
	Herşeyi eleştirme -beğenmeme	8	4,1	103,25 ±23,13	
	Çok İlgi İsteme	7	3,6	86,00 ±5,41	
Yaşlılık kavramının çağrıştırdığı ifade	Şefkat	76	38,8	92,68 ±17,15	F=0,671 p=0,646
	Bilgelik	49	25,0	95,59 ±17,29	
	Yalnızlık	39	19,9	90,87 ±12,51	
	Mutluluk	13	6,6	95,38 ±10,66	
	Bağımlılık	5	2,6	92,60 ±6,34	
Yaşlıların yaşaması gereken yer	Evde varsa eşiyile yada tek başına	24	12,2	91,08 ±20,34	F=3,963 p=0,021
	Ailesiyle	164	83,7	93,93 ±14,13	
	Huzurevinde	8	4,1	78,87 ±18,44	
Mezun olduktan sonra yaşlı bakımı veren kurumlarda çalışma isteği	Evet	131	66,8	92,70 ±14,58	t= -0,334 p=0,693
	Hayır	65	33,2	93,49 ±17,06	
Ailesi ile yaşayan yaşlıya evde kimin bakması gerektiği	Kızı	65	33,2	94,12 ±14,79	F=0,220 p=0,954
	Oğlu	40	20,4	93,25 ±17,63	
	Eşi	56	28,6	91,83 ±15,49	
	Torunu	4	2,0	88,50 ±8,34	
	Bakıcı	10	5,1	94,10 ±23,78	
	Diğer	21	10,7	92,19 ±8,37	

t: Bağımsız gruplarda t-testi, F: One-way ANOVA test, $p<0,05$

Tablo 2’de çalışmaya katılan öğrencilerin yaşlı bireylerle ilgili tanımlayıcı bilgilerine yer verilmiştir. Buna göre öğrencilerin %52,6’sının (n=103, yaşlı bakım=50, fizik tedavi=53) yaşlı bireyle aynı evde yaşadıkları, % 25,5’inin (n=153) büyükanne ve büyük baba ile yaşadığı, %38,8’inin yaşlı bireyle her gün iletişimi olduğu, %87,2’sinin (n=172, yaşlı bakım=83, fizik tedavi=89) yaşlı bireyle aynı evde yaşamak istediği ve bu öğrencilerin %38,8’inin yaşlı bireyleri sevdiği için bunu istediğini, %38,8’inin yaşlılık kavramının kendisine şefkati çağrıştırdığını, %83,7’sinin (n=164, yaşlı bakım=76, fizik tedavi=88) yaşlı bireyin ailesiyle yaşaması gerektiğini, %66,8’inin (n=131, yaşlı bakım=64, fizik tedavi=67) mezuniyet sonrası yaşlı bakım veren kurumlarda çalışmak istediği ve %33,2’sinin (n=65, yaşlı bakım=29, fizik tedavi=36) yaşlı bireye evde kızının bakmasını, %28,6’sının (n=56, yaşlı bakım=31, fizik tedavi=25) yaşlı bireye evde eşinin bakması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Çalışmaya katılan öğrencilerden yaşlı bireyle aynı evde 7 yıl ve üzeri yaşayanların, yaşlı bireyle ayda bir iletişimi olanların, yaşlı bireyle yaşamak istemeyenlerin, yaşlı bireyleri sevdiği için aynı evde yaşamak isteyenlerin, yaşlılık kavramını bilgelik olarak görenlerin, mezun olduktan sonra yaşlı bakım kurumlarında çalışmak istemeyenlerin ve yaşlı bireye kızı ve bakıcı bakması gerektiğini düşünenlerin KYKTÖ ortalama puanının daha yüksek olduğu ancak aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Yaşlı bireylerin ailesiyle yaşaması gerektiğini düşünen öğrencilerin KYKTÖ ortalama puanının daha yüksek olduğu ve aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0,021$).

3. TARTIŞMA

Yaşlı bakım ve fizyoterapi programı öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, öğrencilerin yaşlı bireylere yönelik tutumlarının orta düzeyde olumlu yönde ve yaşlılara yönelik tutum ölçeği toplam puanı $92,97\pm 15,41$ olarak orta düzeyde bulunmuştur. Bu konuda yapılan benzer çalışmaların bir çoğunda yaşlıya yönelik tutum ölçeği toplam puanlarının orta düzeyde olduğu ve yaşlı tutum ve ayrımcılığına ilişkin olumlu tutumlar saptanmıştır (Kavuran ve Caner, 2021; Momtaz vd., 2019; Zehirlioğlu, 2015; Ayyıldız ve Evcimen, 2018; Can vd., 2020). Literatür sonuçları bu çalışma ile benzerlik göstermektedir. Yaşlıya yönelik gösterilen bu olumlu tutumun yaşlı bireye evin büyüğü olarak saygı gösterme, değer verme ve kabul görme gibi Türk toplumunun kültürel öğretilerinin bir sonucu olduğu tahmin edilmektedir. Çalışmada kadınların KYKTÖ ölçek toplam puanı erkeklere göre daha yüksek olduğu ancak cinsiyet ile KYKTÖ ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olmadığı bulunmuştur. Zehirlioğlu ve ark. (2015), ve Usta ve ark.(2012) yaptığı benzer çalışmalarda cinsiyet ile yaşlılara yönelik ölçek puanı arasında fark

olmasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur (Zehirlioğlu, 2015; Usta vd., 2012). Diğer yapılan benzer çalışmalarda kadınların erkeklere göre yaşlılara yönelik tutumların daha olumlu olduğu bulunmuştur (Ateş vd., 2018; Arani vd., 2017; Ünsar vd., 2015). Bununla birlikte cinsiyet ile yaşlı tutum ölçek puan arasında anlamlı bir ilişki olduğu gösteren çalışmalarda bulunmaktadır (Kavuran ve Caner, 2021; Ayyıldız ve Evcimen, 2018). Bu durum toplumda kadınların koruyucu ve bakım üstlenici rollerinin daha fazla olmasından kaynaklanabileceği tahmin edilmektedir.

Çalışmada yaşlı bakım bölümü öğrencilerinin, fizik tedavi öğrencilerine göre yaşlılara yönelik tutum ölçeği ortalama puanının daha yüksek olduğu ve aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ayyıldız ve Evcimen (2018) fizyoterapi ve hemşirelik öğrencileriyle yaptığı benzer çalışmada fizyoterapi öğrencilerinin yaşlı tutum ölçek puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur (Ayyıldız ve Evcimen, 2018). Koca ve ark. (2020) yaptığı çalışmada öğrencilerin öğrenim gördüğü bölüm arasında yaşlıya yönelik tutumları arasında anlamlı ilişki saptanmış ve çocuk gelişimi öğrencilerinin ebelik ve hemşirelik bölümü öğrencilerine göre yaşlılığa yönelik tutumlarının daha olumlu bulunmuştur (Koca vd., 2020). Yazıcı ve ark. (2016) yaptığı çalışmada ise öğrencilerin öğrenim gördüğü bölüm arasında yaşlıya yönelik tutumları arasında anlamlı ilişki saptanmış ve yaşlı bakım öğrencilerinin fizyoterapi ve hemşirelik bölümü öğrencilerine göre yaşlı tutum ölçek puan ortalamasının daha düşük bulunmuştur (Yazıcı vd., 2016). Bu durumda yaşlı bireye yönelik tutumun öğrencilerin okudukları bölümlerden etkilendiği, öğrencilerin yaşlı bakım konusunda öğrenimlerinin farklı olabileceği tahmin edilmektedir.

Çalışmada yaşlı bireyle aynı evde ve uzun süre yaşayanların, yaşlı bireyle yaşamaya istekli olan ve iletişim halinde olan öğrencilerin KYKTÖ ortalama puanının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer bir şekilde yapılan çalışmalarda yaşlı bireyle aynı evde yaşayanların ve yaşlı ile yaşamaya istekli olan öğrencilerin daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları bulunmuştur (Öztürk vd., 2020; Muhsin vd., 2020; . Bayraktar vd., 2015; Alkaya ve Okuyan, 2017). Bu sonuca göre yaşlı ile aynı evde yaşamayı deneyimlemek, öğrencilerin yaşlı bireye karşı olumlu tutum geliştirmesine katkı sağladığı düşünülebilir. Çalışmada, kırsal kesimde ikamet eden öğrencilerin kentsel kesimdeki öğrencilere göre daha olumlu tutumlara sahip oldukları bulunmuştur. Muhsin ve ark. (2020) ve Salman ve ark. (2018) hemşirelik öğrencileriyle yaptığı çalışmada kırsal kesimde yaşayanların il merkezinde yaşayanlara göre yaşlı bireylere daha olumlu tutum gösterdikleri bulunmuştur (Muhsin vd., 2020; Salman vd., 2018). Bununla birlikte bazı çalışmalarda ise il merkezinde yaşayanların kırsalda yaşayanlara göre yaşlılara daha olumlu tutum gösterdikleri de bulunmuştur (Öztürk vd., 2020; Yazıcı vd., 2016).

Çalışmada öğrencilere “yaşlılık kavramının kendilerine çağrıştırdığı ifadeler” sorulduğunda; şefkat, bilgelik, yalnızlık olarak ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Yetiş ve Gürbüz (2018) sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencileriyle yaptıkları çalışmada sıklığa göre sırasıyla, şefkat, hastalık, güçsüzlük, Koca ve ark. (2020) yapmış oldukları çalışmada ise şefkat, yalnızlık, bağımlılık, Altay ve Aydın (2015) hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada yalnızlık, bağımlılık, şefkat, Salman ve ark. (2018) hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada şefkat, bilgelik, bağlılık olarak ifade etmişlerdir (Koca vd., 2020; Salman vd., 2018; Yetiş ve Gürbüz, 2018; Güngör ve Borazan, 2021). Bu çalışmadaki bulgulara benzer şekilde sıklığa göre “şefkat” kavramı yer almaktadır. Bu sonuca göre toplumun yaşlı bireyi en çok şefkat kavramı ile bağdaştırdığı düşünülmektedir.

Çalışmada yaşlıların ailesiyle yaşaması gerektiğini düşünen öğrencilerin KYKTÖ ortalama puanının daha yüksek olduğu ve aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Salman ve ark. (2018), Yetiş ve Gürbüz (2018) ve Güngör ve Borazana (2021) yaptığı benzer çalışmada öğrencilerin yaşlıların ailesiyle yaşaması gerektiği sonucu bulunmuştur (Salman vd., 2018; Yetiş ve Gürbüz, 2018; Güngör ve Borazan, 2021).

Çalışmada öğrencilerin mezuniyet sonrası yaşlı bireyler ile çalışmayı isteme durumu ile KYKTÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Ancak bununla birlikte öğrencilerin büyük çoğunluğu (% 66,8) mezun olduktan sonra yaşlıya bakım veren kurumlarda çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Kavuran ve Caner (2021) yaşlı bakım öğrencileri, Altay ve Aydın (2015) hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin mezuniyet sonrası yaşlı bireyle çalışmak istedikleri saptanmıştır (Kavuran ve Caner, 2021; Altay ve Aydın, 2015).

SONUÇ

Yaşlı bakım ve fizik tedavi öğrencilerinin yaşlılara karşı tutumlarının orta düzeyde ve olumlu olduğu, kadınların, kırsal alanda yaşayanların, gelir düzeyi düşük olanların ve yaşlı bakım bölümünde okuyan öğrencilerin daha olumlu tutum gösterdikleri görülmektedir. Ayrıca yaşlı bireyle aynı evde yaşayanların ve yaşlı bireylerin ailesiyle yaşamasını düşünen öğrencilerin tutumları daha olumlu olduğu görülmektedir. Bu sebeplerle yaşlı bireylere karşı gençlerin olumlu tutumlarını arttırmak için eğitim ve öğretimlerinde yaşlılıkla ilgili kavramlara daha çok yer verilmesi, özellikle sağlık disiplininde yer alan öğrencilerin etkili iletişimini arttırmak için uygun staj yerlerinin tercih edilmesi, öğrencilere seminer ve konferans gibi faaliyetlerin arttırılması yararlı olacaktır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın tek merkezde olması, araştırmanın sadece Sağlık Yüksekokulu Bölümünde Öğrenim Gören Yaşlı Bakım ve Fizyoterapi Programı öğrencilerine uygulanması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Sağlık alanında eğitim gören tüm öğrencilere genelleme yapılamaz.

Yazar Katkıları

AN, AT araştırma tasarımı; AT veri toplama; AN veri analizi; AN makale yazımına katkı sunmuştur.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını bildirmişlerdir.

KAYNAKÇA

Abozeid, HA. (2015). Study of nurses' attitudes toward older adults at the main assiut university hospital; suggested intervention guidelines. *Al-Azhar Assiut Medical Journal*, 13(2), 257-266.

Alkaya, SA, Okuyan, CB. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 4(1), 43-52.

Alshehry, AS, Almazan, JU, Alquwez, N. (2020). Influence of religiosity on the saudi nursing students' attitudes toward older people and perceptions on elderly care. *Journal of Religion and Health*, 59, 2701–2714. <https://doi.org/10.1007/s10943-019-00857-z>.

Altay, B, Aydın, T. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 12(1), 11-18.

Arani, MM, Aazami S, Azami, M, Borji, M. (2017). Assessing attitudes toward elderly among nurses working in the city of Ilam. *International Journal of Nursing Sciences* 4, 311e313. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijnss.2017.06.009>.

Ateş, S, Ardiç, E, Yılmaz, İ, Seller, K, Erdoğan, Ç, Kuldal, CV. (2018). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *International Journal of Psychiatry and Psychological Researches*, 2, 50-65.

Ayyıldız, Nİ, Evcimen, H. (2018). Yaşlı bakım programı öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 6(2),14-24.

Bayraktar, D, Yılmaz, H, Khorshid, L. (2015). Hemşirelik ve beden eğitimi öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 31(3), 68-80.

Can, R, Tambağ, H, Hüzmeli, ED, Duman, F. (2020). Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları: Bir üniversite örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 68-76. doi:10.30569.adiyamansaglik.669761.

Duyan, V, Gelbal, S. (2013). Yaşlılara yönelik tutum ölçeğinin bir grup üniversite öğrencisi üzerinde Türkçeye uyarlama çalışması. *Turkish Journal of Geriatrics*, 16(2), 202-9.

Güngör, S, Borazan, NG. (2021). Yaşlı bakım ve paramedik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumları. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 14(1), 19-26. doi: 10.46414/yasad.821579.

Kavuran, E, Caner, E. (2021). Yaşlı bakım öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Türk Fen ve Sağlık Dergisi*, 2(2), 89-97. <https://doi.org/10.51972/tfsd.860588>.

Kogan, N. (1961). Attitudes toward old people: the development of a scale and an examination of correlates. *J Abnorm Soc Psychol*, 64, 44-54. doi:10.1037/h0048053.

Momtaz, YA, Mousavi-Shirazi, F, Mollaei, P, Delbari, A. (2019). Attitude of medical sciences students toward older adults in Iran, 2017. *The Open Psychology Journal*, 12, 40-45. doi: 10.2174/1874350101912010040.

Koca, S, Akten, İM, Kılıç, B. (2020). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin yaşlılığa ilişkin görüş ve tutumlarının belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 23(2), 177-187. doi: 10.17049/ataunihem.455768.

Muhsin, AA, Munyogwa, MJ, Kibusi SM, Seif, SA. (2020). Poor level of knowledge on elderly care despite positive attitude among nursing students in Zanzibar Island: findings from a cross-sectional study. *BMC Nursing*, 19(96), 2-8. <https://doi.org/10.1186/s12912-020-00488-w>.

Öztürk, Ş, Kanbay, Y, Fırat, M, Akçam, A, Demir, B. (2020). Yaşlılık inancı ve yaşlılık inancını etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Geriatik Bilimler Dergisi*, 3(3), 92-102. doi: 10.47141/geriatik.697257.

Rush, KL, Hickey, S, Epp, S, Janke, R. (2017). Nurses' attitudes towards older people care: An integrative review. *J Clin Nurs*, 26, 4105-4116. Doi: 10.1111/jocn.13939.

Salman, M, Gülçek, E, Aylaz, R, Polat, F. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlılara karşı tutumlarının değerlendirilmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 11(2), 1-7.

Seif, DH, Habib, NS, El Shair, IH. (2020). Knowledge and attitude of nursing technical school graduates toward biopsychosocial needs of elderly. *Egyptian Nursing Journal*, 17(2), 126-134. doi: 10.4103/enj.enj_38_20.

TUİK: İstatistiklerle Yaşlılar, 2020. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Yaslılar-2020-37227>, 29.05.2022.

Usta, YY, Demir, Y, Yönder M, ve Yıldız, A. (2012). Nursing students' attitudes toward ageism in Turkey. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 54, 90-93. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2011.02.002>.

Ünsar, S, Erol, Ö, Kurt, S, Türüng, F, Dinlegör Sekmen, I, Sak, C ve ark. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 4(2), 61-67.

Yazıcı, SÖ, Kalaycı, I, Kaya E, Tekin, A. (2016). Sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin yaşlılara yönelik tutumları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 601-14.

Yetiş, G, Gürbüz, P. (2018). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaşlılık kavramı ve yaşlılar hakkındaki düşüncelerinin belirlenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 11(1), 26-33.

Zehirlioğlu, L, Yönt, GH, Bayat E, Günay, B. (2015). Hemşirelerin yaşlılara yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi*, 3(1), 10-18.